

V.N.T.S. LEDENBRIEF

Tijdschrift van de

VERENIGING VRIENDEN

NEDERLAND-TSJECHIË & SLOWAKIJE

Nr. 99

J u n i 1 9 9 4



V.V.N.T. 1984 * * * 1 0 J A A R * * * V.N.T.S. 1994

COLOFON

Bestuur:

A. Hoogstad voorzitter
Antoniuslaan 33, 3341 GA Hendrik Ido Ambacht
Tel. 01858-12603

Mevr. H.G. v.d. Burg-Meijer secretaris
Nieuwendamlaan 274, 2547 JR Den Haag
Tel. 070-3258679

J.M. van Gastel penningmeester
Postgiro rek.nr. 379543 t.n.v.
Ver. Vrienden Nederland-Tsjechie & Slowakije te Rijswijk
Tel. 070-3901190

A. den Boogert adj. secr./penn.
C. Oostveen
G.P.A. Schöpping
Mevr. H. Sugito
J. Vrijhof
Mevr. M. v.d. Wijngaard

Redactie Ledenbrief:

Mevr. H.G. v.d. Burg-Meijer tel. 070-3258679
Nieuwendamlaan 274, 2547 JR Den Haag

Mevr. H. Sugito
Joh. Sugito
J.F.E. Wallin
J. Vrijhof

Ledenadministratie:

Mevr. H.G. v.d. Burg-Meijer
Nieuwendamlaan 274, 2547 JR Den Haag

GSM (Genootschap voor Tsjechische en Slowaakse Muziek):

Hans Wallin (voorzitter) tel. 070-3278706
Prins Bernhardlaan 21, 2264 CA Leidschendam

Wim Brandse
Jacques de Coo

Afdelingen:

Amsterdam: K.L. Thio tel. 020-6791423
Rotterdam: A. den Boogert tel. 010-4205581
Den Haag: L.M.A. Marcus tel. 070-3663918

V.N.T.S.-Filmdienst:

K.L. Thio tel. 020-6791423
Van Baerlestraat 59, 1071 AR Amsterdam

Info Stedenbanden:

J.M. van Gastel tel. 070-3901190

Info Reisdienst:

A. Hoogstad tel. 01858-12603

In de maand Mei schreven wij
onderstaande NIEUWE LEDEN in.
Wij heten hen van harte welkom!

2/5 Fam. E. Terlouw, Den Haag
9/5 Fam. J. van Herrikhuyzen,
Hilversum
10/5 Dhr. A.J.M. Koppert,
Den Haag
12/5 Fam. J. v.d. Boogert,
Ter Aar
13/5 Fam. J. Betzel, Venlo
16/5 Fam. A.M. du Burck,
Zoetermeer
19/5 Fam. P.M.G.P. Janssens,
Hoorn
30/5 Werkgroep Stedenband
Hoewelaken (donateur)
30/5 Mevr. H.P. Weimar,
Den Haag
30/5 Mevr. J. van Unnik,
Bennebroek
30/5 Stichting Stedenband Hoorn
(donateur)

TSJECHIE en SLOWAKIJE

WANDELEN, fietsen, kanoën of MULTI-AKTIEF

Groepsreizen onder leiding van Tsjechische
en Slowaakse gidsen.

Ook individuele arrangementen en reizen
op maat mogelijk.

Bel TOPO-Aktief en u krijgt uitgebreide
informatie over de gewenste reis thuis-
gestuurd.

TOPO-Aktief

tel. 080 - 606 427

Postbus 1133, 6501 BC Nijmegen
2de Walstraat 73, Nijmegen

AKTIEVE VAKANTIES

JUBO REIZEN zoekt een perfect
Nederlands/Tsjechisch sprekende
medewerk(st)er, bij voorkeur met
PC ervaring.
Voorlopig op part time basis.
Inlichtingen: 015-566 216

VAN DE VOORZITTER



De viering van ons Jubileum is achter de rug. Het was een mooi feest, er waren veel mensen gekomen en die waren, voorzover wij konden nagaan heel tevreden, toonden blijde gezichten. Wij werden van veel kanten gecompimenteerd. Dat stellen wij op prijs. Voor degenen die er niet waren: het symposium werd door een kleine 200 mensen bijgewoond, er werden meer dan 350 lunchpakketten uitgereikt, hoeveel bezoekers er waren voor de Jumelage-Markt is moeilijk te schatten.

Er is veel werk verzet door velen. Ik hoop dat we niemand overgeslagen hebben te bedanken voor hun inzet. Dus volsta ik daarmee.

We mogen voldaan zijn want de manifestatie heeft aan de verwachtingen beantwoord.

Er werden hier en daar wat fouten geconstateerd, maar ik geloof dat niet velen ze hebben opgemerkt.

Persoonlijk was ik blij verrast door de inrichting van de kramen. Er was werkelijk veel werk van gemaakt. De kraamheren en kraamvrouwen hebben zich zeer verdienstelijk geweest. Ieder kraambezoek was de moeite waard.

In de Haarlemse gebouwen hadden wij natuurlijk een werkelijk unieke ambiance. Die spontaneïteit in aanbod en medewerking is hartverwarmend.

Van verschillende kanten is geopperd de stedenband-manifestatie te herhalen, er zelfs een traditie van te maken. Het is voor ons het bewijs dat het idee, dat ons voor ogen stond, goed opgepakt is. Over de uitvoering moeten wij ons natuurlijk goed beraden. Zo iets een tweede keer doen wil nog wel eens tegenvallen, is mijn ervaring, maar de financiële kant zou dan werkelijk goed bekeken moeten worden. Zoals wij nu uitgepakt hebben, kunnen wij ons maar één keer veroorloven.

Zo'n volgende manifestatie zou eigenlijk dan in Tsjechië moeten plaatsvinden. Ook daar zijn wel unieke lokaties te vinden. Om zo iets daar te organiseren is nog heel iets anders, denk ik. Als het zover is, moeten we wel allemaal Tsjechisch kennen. Voor vrienden is het toch geen overbodige luxe elkaars taal te spreken en te verstaan?

Laten we daar alvast mee beginnen, zou ik willen zeggen.

Arie Hoogstad.

* * * * *

* **VAKANTIEWONINGEN IN HET REUZENGEBERGTE,** *

* **ZUID BOHEMEN EN AAN DE SAZAWA!** *

* **APPARTEMENTEN IN DIVERSE PRIJSKLASSEN IN PRAAG!** *

* * * * *

* (appartementen v.a. f 25.- p.p.p.d., luxe vakantiewoningen met tuin, ligbad, *

* open haard etc. v.a. f 400.- per week.) *

* * * * *

* Voor inlichtingen en aanvraag van uitgebreide omschrijvingen: M. van Urk, *

* telefoon 020 - 6231662 *

* telefax 020 - 6242036 *

* * * * *

VAN DE REDACTIE



De omslag. De redactie heeft deze voorplaat uit de al eens eerder genceemde "namenkalender" gekozen omdat zij nog in de ban is van het zojuist beleefde "Jumelage-festival". Het is een illustraite van Josef Lada uit het boek "Tsjechische Jan", die kennelijk zegevierend uit de strijd komt. Zo voelen wij ons ook want spannend was het wel. Het had ook in het water kunnen vallen maar we hielden het droog. Wel frisjes maar zelfs de zon kwam ons aaien. In een volgende Ledenbrief of als bijlage bij het Juli/Aug.nummer (hoe precies, dat weten we nog niet) komen wij uitgebreid terug op het Jumelage-festival van 28 mei jl., aannemende dat dan al het materiaal is verzameld. Nu alvast een beeld van het "buitengebeuren".

De Ledenbrief is van en voor de leden hetgeen ook nu weer blijkt uit de vele inzendingen die de redactie ontving.

U vindt in dit nummer veel berichten/artikelen over Slowakije en dat is verheugend. Ook het 'portret' dat de heer Krug schildert is Slowaaks (de schilder Hollar).

Speciale aandacht verdient het **koffieconcert** dat binnenkort plaatsvindt, u leest er alles over in de rubriek "Evenementen".

Trouwens, de 'muziek'rubriek zit boordevol en ook op de boekenplank zijn weer nieuwe boeken te vinden. Kortom, een gevarieerde Ledenbrief.



Hennie v.d. Burg.



EVENEMENTEN

VNTS - koffieconcert

Op zondag 26 juni a.s. organiseert de Vereniging voor leden en niet-leden een koffieconcert in de Residentie van de Tsjechische Ambassade te Den Haag.

Er wordt gemusiceerd door het Praagse strijkenensemble

Trio di archi di Praga

viool - viola - violoncello

Een bijzonder optreden in Nederland.

Het concert wordt georganiseerd in samenwerking met het Tsjechisch Centrum Nederland en de Tsjechische Ambassade.

Adres: Residentie Tsjechische Ambassade
Van Karnebeeklaan 1 (t.o. Vredespaleis), Den Haag
(bereikbaar vanaf het Centraal Station Den Haag met tram 7, halte Vredespaleis; vanaf Station Hollands Spoor met tram 8, halte Vredespaleis. Parkeergelegenheid in de straten nabij de Residentie).

Aanvang: 11.30 uur; De Residentie is geopend vanaf 11.00 uur.

Toegang: leden VNTS f 7,50; niet-leden f 12,50.

Toegangskaarten zijn te reserveren:

- telefonisch via het secretariaat van de Vereniging, tel. 070-3258679;
- schriftelijk vóór 25 juni via het insturen van onderstaande strook naar het secretariaat van de VNTS, Hennie v.d. Burg: Nieuwendamlaan 274, 2547 JR Den Haag.

De gereserveerde kaarten liggen op de ochtend van 26 juni in de Residentie gereed.

Ondergetekende

naam :

adres :

woonplaats :

telefoon:

reserveert voor 'koffieconcert in de Residentie' op zondag 26 juni

plaats(en) à f 7,50 (voor VNTS-leden)

plaats(en) à f 12,50 (voor niet-leden)

datum:

handtekening:

NIEUWS VAN DE STEDENBANDEN

Hoevelaken - Tynec nad Sazavou

Mevrouw Simone van der Marck stuurde de redactie een knipsel uit een he-laas 'anonieme' krant.

De voetbalvereniging FC Hoevelaken organiseerde in het 2^e weekend van Mei een internationaal jeugdvoetbaltoernooi. Behalve teams uit Nederland, Engeland, België en Duitsland deden er ook twee elftallen mee uit Tynec nad Sazavou.

Een gezellig en sportief weekend, dat mede in goede banen geleid werd door de aanwezigheid van een tolk in de persoon van mevrouw Kemme (een Tsjechische die in Hoevelaken woont).

Bij de C-junioren eindigden de jongs uit Tynec als 4^e (van de 8 uit die poule) en bij de D-pupillen werden ze 3^e (bij eveneens 8 poule-deelnemers).

Navraag van de redactie bij Simone van der Marck van de afdeling Burgerij van de gemeente Hoevelaken leerde dat er sprake is van een officieuze stedenband. De intentie tot het aangaan van een formele stedenband is aanwezig, maar zover is het nog niet.

Jan Vrijhof.

Slowaakse steden zoeken partnergemeente in Nederland

In het januarinumnummer van de Ledenbrief heeft een verzoek van de heer Verschure uit Lelystad gestaan. Namens de Slowaakse stad Piestany was hij op zoek naar een Nederlandse partnergemeente.

De heer Verschure liet mij weten dat hij een reactie uit Noordwijk heeft ontvangen, maar dat het nog geenszins zeker is dat het tot echte contacten zal kunnen komen.

Vandaar dat reacties van andere zijde nog welkom zijn.

Zeker nu nog een andere Slowaakse stad ook graag contacten wil leggen. Het gaat hier om BARDEJOV, in het noordoosten van Slowakije, dicht bij de grens met Polen. Ver weg dus, maar het is een mooie plaats, die - en nu citeer ik de ANWB-reisgids - vanwege haar schoonheid een bezoek zeker waard is. Er zijn heel wat fraaie oude gebouwen en Bardejov ligt in een streek die bekend is om de vele houten kerkjes, die het landschap een bijzonder accent geven, aldus opnieuw genoemde reisgids.

De hoofdkenmerken van Piestany heb ik in januari al aangegeven.

Overigens lijkt het mij en goede gelegenheid ook nog eens te wijzen op Trenčín in Westslowakije, dus wat dichterbij. Die stad kijkt ook al enige tijd uit naar een partnergemeente in Nederland.

Er is dus keus in Slowakije.

Gegadigden kunnen zich bij mij melden (tel. 070-3901190), waarna ik de reacties kan doorgeven aan de aanvragers.

Jan van Gastel.



Op vakantie?

RECREA heeft vakantiehuizen, pensions en hotels in Nederland, Duitsland en Tsjechië.

Voor info: RECREA
Heerderweg 70 Tel. 05780-13992
8161 BN EPE Fax 05780-14145

Het maandelijks uitgeven van de Ledenbrief kost de VNTS een flinke duit. Door advertenties kunnen wij deze kosten drukken en u bereikt daarmee een gericht publiek in een oplage van + 750 exemplaren. Onderstaand onze tarieven:

1/16 pag.	f 16,50;	5 nrs.	f 80,=;	10 nrs.	f 155,=
1/8 "	f 22,--;	" "	f 105,=;	" "	f 205,=
1/4 "	f 33,--;	" "	f 160,=;	" "	f 315,=
1/2 "	f 55,--;	" "	f 265,=;	" "	f 510,=
hele pag.	f 93,50;	" "	f 450,=;	" "	f 850,=

Voor nadere inlichtingen: Secr. V.N.T.S., Nieuwendamlaan 274,
2547 JR DEN HAAG. Tel. 070-3258679.



VAN DE LEDEN



Belevenissen van C. Hartman uit Rijswijk plaatsen we in deze en volgende Ledenbrief in de rubriek "Van en over Tsjechië en Slowakije."

Victor Müller/Amsterdam heeft nog enkele plaatsen vrij voor een trip naar Tsjechië voor liefhebbers van zingen. U leest er meer over bij "Muzikale Noten".

In deze rubriek berichten van Tonny van Gastel uit Rijswijk, Anna Placha uit Den Haag, Paul de Mulder uit Oirlo, mevrouw E. Heusdens/Rotterdam en Herman Truin/Amsterdam.

Een indrukwekkend lijstje, nietwaar?!

H.G.B.

Door toevallige omstandigheden kwam ik enige tijd geleden in contact met een functionaris van het AHOLD-concern (Albert Heyn).

Ter sprake kwam toen het aantal vestigingen in Tsjechië die Ahold daar heeft opgezet onder de naam MANA.

Omdat er deze zomer ongetwijfeld weer veel mensen naar Tsjechië met vakantie zullen gaan is het misschien interessant eens een kijkje te gaan nemen in zo'n winkel.

Uit Zaandam kreeg ik de navolgende lijst met vestigingen toegestuurd:

Brno-Lesná
Jihlava
Zdár nad Nisou
Jablonec nad Nisou
Třebíč
Bystřice nad Pernštejnem
Uherské Hradiště
Uherský Brod
Kroměříž
Havlíčkův Brod
Chotěboř
Chropyně
Brno-Líšeň
Vizovice
Otrokovice
Brno-Bohunice
Orlová
Moravský Krumlov



Sest' Nedělní výměna obecní peněz

Psst... Geld wisselen?

De volgende winkels hebben een non Mana status, zijn meestal kleiner en zijn slechts gedeeltelijk verbouwd.

Kopřivnice
Olomouc (2)
Rožnov pod Radhoštěm
Velká Bíteš
Ostrava (2)
Ostrava-Poruba
Ostrava-Dubina
Frydek Místek
Havířov Sumbark

Wie de exacte adressen wil hebben kan deze telefonisch bij mij opvragen op telefoonnr. 070 3901190.

Tonny van Gastel.

Geachte vrienden V.N.T.S.,

Vandaag wil ik jullie kennis laten maken met een klein, plezierig Tsjechisch restaurant in hartje Amsterdam met de naam "Het Moravisch Wijnlokaal". Eigenaresse is Dagmar Bartoníková. Zij is een sympathieke, Tsjechische vrouw, die jullie wil laten kennismaken met een echt Tsjechisch menu. Op de wijncarta staan heerlijke Moravische wijnen, zoals Frankovka, Tramin en Rulandske. Vanzelfsprekend is er ook Pilsener bier.

Dit alles te zamen geeft een gezellig Tsjechisch sfeertje. Je kunt er Tsjechische kunstenaars en studenten Slavische talen aan de Universiteit van Amsterdam ontmoeten.

Het restaurant ligt vlak bij het Centraal Station. De prijzen zijn redelijk. Het eten is van goede kwaliteit. Je kunt er ook volstaan met een verrukkelijk glaasje wijn of bier.

Het adres is: Sint Olofssteeg 11, 1012 AK Amsterdam; tel. 020-6202362.

Dr. Anna Placha.

Tsjechische/Slowaakse popmuziek

Sinds enige tijd ben ik lid van de VNTS. Met veel belangstelling en interesse lees ik elke maand de ledenbrief van de vereniging. Vaak is er iets te lezen over de Tsjechische of Slowaakse folklore-muziek of klassieke muziek. Hoewel ook deze artikelen goed worden doorgelezen door mij, gaat bij mij meer aandacht uit naar andere muziek: populaire muziek. Gedeeltematig komt dit door mijn bezigheden in Open Jongeren Centrum Watjang ??? Met een aantal personen verzorg ik daar onder andere concerten van bandjes.

Nu heb ik eigenlijk een aantal vragen: is er iemand die wat meer weet van de Tsjechische of Slowaakse popmuziek? En zo ja, zou die persoon er misschien voor kunnen zorgen dat er contacten kunnen worden gelegd tussen mij en die band? Misschien kunnen wij dan zorgen voor een aantal concerten in Nederland voor die band.

Voorheen is ons dit overigens al gelukt met een band uit Litouwen, dus het kan zeker wel.

Verder wil ik vragen of het mogelijk is om in de ledenbrief misschien wat aandacht te schenken aan hedendaagse muziek in beide landen.

Rest mij alleen nog te zeggen dat de meeste interesse van mij uitgaat naar Tsjechië, omdat dat mijn volgende vakantiebestemming is.

Eventuele informatie kan gestuurd worden naar:

Paul de Mulder, Gertrudisstraat 19,
5808 BH Oirlo.

Leer nu

TSJECHISCH !

Neem praktische mondelinge of schriftelijke lessen voor uw vakantie in Tsjechië.

Automatisering in de Tsjechische Republiek.

Juiste uitspraak van uw muziekstukken.

Denk ook aan de Purmerade 1994.

Doeltreffende schriftelijke lessen met persoonlijke benadering van de problemen bij de bestudering van de leerstof door ervaren leraar met zeer uitgebreid eigen Nederlands lesmateriaal.

Privelessen in Purmerend.

Tel. 02990-38238.

Graag wil ik de vrienden van VNTS van dienst zijn met het volgende logeeradres: Fam. Grufik, 35722 BUBLAVA 522 (wintersportplaats in het westelijk gedeelte van Krušné Hory -Ertzgebirge-; red.)

Voor verdere informatie:

Mevr. E. Heusdens, Mookhoekplein 47
3042 VV Rotterdam; tel. 010-4154119.

Carpooling



Zoals u weet, bemiddel ik in deze. Helaas is het aanvragen voor een plaats naar Tsjechië-Slowakije groter dan het aanbod van automobilisten om iemand mee te nemen. Ik doe dan ook een vriendelijk verzoek om mij op te bellen als er een plaats is in uw auto, misschien wel op de terugweg. Tel.nr.: 020-6925770. Laat het mij weten!

Tot mijn vreugde belde mevrouw Bavius uit Den Haag, dat zij iedere Vrijdagavond naar Praag gaan en zes personen kunnen meenemen. Er zijn twee chauffeurs en u bent verzekerd. De kosten zijn f 160,-- retour. Wilt u bijzonderheden, belt u mevrouw Bavius: 070-3688888.

Ik hoop dat dit het begin is zodat ik meer mensen gelukkig kan maken.

Herman Truin.

MIJN BIJDRAGE AAN TSJECHIE

Het is toch prachtig dat mijn geboorteland Tsjechie, welk mooie land ik 20 jaar geleden voor Nederland heb verwisseld, zijn zelfstandigheid heeft bevochten en er tot op heden in is geslaagd het levenspeil op een hoger plan te brengen.

Heerlijk om door mijn vaderland te rijden en dan te zien dat op vele plaatsen zelfstandige burgers slagen om hun leefomstandigheden te verbeteren. Natuurlijk moet dit alles met bescheiden middelen maar toch, een pot verf doet werkelijk wonderen.

Privatisering brengt ook met zich dat men als private personen naar buiten gaat treden en dat men moet leren een andere houding naar het publiek (klanten) op te brengen. De verschillen tussen de oude staatswinkels en de geprivatiseerden zijn opvallend. Vriendelijk, kleurig en grotere assortimenten.

Dat het overigens nog wel even zal duren voordat een ieder zijn "vrijheid" begrijpen, gebruiken en aan zijn opvolgers overbrengen kan, is duidelijk. Een aanzet daartoe is in ieder geval gegeven.

Levend in het buitenland kan men ook zijn steentje bijdragen aan de verdere ontwikkeling van het mooie Tsjechie.

Bijvoorbeeld het onderwijs. Vanuit het Nederlandse Ministerie van Onderwijs loopt een onderwijsprogramma ter modernisering van o.a. het Tsjechische en Slowaakse onderwijs. Het is een soort nascholing voor onderwijsgeevenden. De vertaling van de teksten, vanuit het Nederlands naar het Tsjechisch, werd door mij verzorgd. Ik heb daarbij duidelijk rekening met de bestaande situatie in Tsjechie en Slowakije gehouden. In deze landen is de werkwijze tot nu toe zo geweest dat een leraar voor de klas staat en de stof mondeling overdraagt. Een duidelijke vorm van klassikaal onderwijs. Zitten en luisteren. Hoe het in Nederland gaat hoeft geen uitleg. Het onderwijs in Tsjechie moet gemoderniseerd worden, de democratie is nog maar net op gang en ter ondersteuning daarvan dienen deze cursussen. Kinderen moeten op de scholen betere en veelzijdiger lessen krijgen en zichzelf moeten meer inbrengen.

Het programma PSO (Programma Samenwerking Oost-Europa) is drie jaar geleden gestart en kan succesvol genoemd worden. Het heeft inmiddels, met evenveel succes, een vervolg gekregen. Enthousiaste docenten uit Tsjechie en Slowakije, die in Nederland aan workshops deelgenomen hebben, zullen verder aan hun collega's in hun land de nascholing verzorgen.

Het doel van dit alles is dat kinderen beter en veelzijdiger onderwijs krijgen.

Maar wat te beginnen als de instrumenten daartoe niet in voldoende mate aanwezig zijn. Hierbij niet enkel te denken aan de onderwijsmiddelen maar ook aan de behuizing.

Ook de leerkrachten zullen nog verdere scholing moeten krijgen om de eenzijdige opleiding, die zij jarenlang uitgedragen hebben, aan te vullen met modernere leermethoden.

Vanuit de westerse wereld is het begrepen en met name in Nederland heeft men dit opgepakt. Enkele jaren geleden werd vanuit het ministerie toezegging gedaan en is een bedrag beschikbaar gesteld om de helpende hand toe te steken. De Amsterdamse Hogeschool heeft van de regering de taak gekregen om in de landen Hongarije, Tsjechoslowakije en Polen een leerplan voor onderwijsgeevenden op te zetten en op deze wijze het onderwijzend personeel op een meer noodzakelijk plan te brengen. Met opzet heb ik hiervoor over Tsjechoslowakije gesproken, omdat het plan en zelfs de uitvoering daarvan al gestart was op het moment dat van splitsing nog geen sprake was. Nu spreken we dan ook van Tsjechie en Slowakije.

Op de voornoemde Hogeschool heeft men onder aanvoering van een projectleider een team van docenten geformeerd welke zich, veelal in hun vrije tijd, bezig houden met het schrijven van leerboeken in verschillende vakgebieden.

Ik heb het genoeg en de eer gehad om dit team ter zijde te staan, de onderwijsprogramma's te vertalen en op de workshops te tolken. Grote bewondering heb ik gekregen voor de gedrevenheid waarmee het team te werk gaat.

Als vertaalster en daardoor direct betrokkene wou ik de lezers van ons maandblad dit stukje ontwikkeling van de ons ter harte gaande landen niet onthouden.

Natuurlijk komen op mijn bureau ook andere vertaalwerkzaamheden en ik heb besloten om min of meer regelmatig u op de hoogte te houden van ontwikkelingen die mij ter ore komen.

Hanna J. Tebra-Vasáková, Dronten, 03210-17932
beedigd vertaalster Tsjechisch, Slowaaks en Russisch

(Op de valreep binnengekomen,
dus niet aangekondigd, red.)



VAN EN OVER TSJECHIË EN SLOWAKIJE

Ladislav Mňačko (1919-1994)

In maart 1994 overleed de bekende Slowaakse schrijver, partisaan en dissident Ladislav Mňačko, die ook in ons land door enkele vertalingen bekend is geworden.

Zijn gehele leven bleef de Slowaak Mňačko een eenzame strijder. In zijn "Verlate reportage" van 1963 rekende hij af met de stalinistische terreur en de politieke processen van de jaren vijftig. "Ako chutí moc" (Ned.vert. "De smaak van de macht" (1968) was een afrekening met de gecorrumpeerde communistische nomenklatoera. Jaren later, als emigrant in Oostenrijk, merkte hij op: "De macht smaakt eerst zoet, dan bitter en tenslotte als gift".

In 1967 opende Mňačko een aanval op het door de autoriteiten heimelijk goedgekeurde antisemitisme en moest hij in 1968 emigreren, waarna hij zich in het Oostenrijkse Burgenland vestigde. Pas in 1991 kon hij naar zijn Slowaakse vaderland terugkeren maar Slowaakse nationalist scholden hem uit voor "kosmopoliet", een veel gebruikt scheldwoord uit de communistische tijd. Afkerig van het oplaaiend Slowaaks nationalisme vertrok hij naar Praag.

De verschrikkingen van de Duitse bezetting en de Slowaakse opstand tekende hij in "Smrt sa volá Engelchen" (Ned. "De dood heet Engelchen" (1964). In de emigratie schreef hij uitsluitend in het Duits. Van zijn hand verschenen toen "Die siebente Nacht" (1968), "Vorgang" (1970) en "Einer wird überleben" (1973).

Peter Kruijg.

Uit de knipselmap

Koerswijziging in Slowakije

Na een maandenlange, verbeterd, machtsstrijd werd in maart jl. de regering van Vladimír Mečiar door het Slowaakse parlement ten val gebracht. Waarna het de beurt van de verheugde tegenstemmers was om een nieuwe regering te vormen. Dat lukte redelijk vlug en op 13 april verkreeg de nieuwe eerste minister Josef Moravčík met een ruime meerderheid parlementaire steun voor zijn regeringsprogramma. In feite leidt Moravčík een interimregering, want al op 30 september en 1 oktober a.s. worden algemene verkiezingen gehouden. Voor de minister-president is zijn regeringsprogramma derhalve ook min of meer zijn verkiezingsprogramma.

In de Prager Zeitung van 21 april vond ik een beschouwing over de plannen van de regering Moravčík. Men wenst wat de maatschappelijke en economische hervormingen betreft dezelfde lijn te gaan volgen, die na 1989 in toen nog de Tsjechoslowaaks eenheidsstaat werd ingeslagen en die sinds de scheiding in de Tsjechische republiek onverkort wordt voortgezet. Geen Slowaakse "eigen weg" dus. De door de vorige regering doorgevoerde vertraging beschouwt het kabinet Moravčík als oorzaak van de teruggelopen productie en de toename van het begrotingstekort en de werkloosheid. Een krachtige private sector zal de bron moeten worden voor een bloeiende Slowaakse economie. Verder komen er maatregelen om buitenlandse investeerders aan te moedigen. De sociale politiek dient er op gericht te zijn bevoogding door de overheid te verminderen en de individuele verantwoordelijkheid te stimuleren, aldus het regeringsprogramma, dat op deze punten echter nog weinig concrete maatregelen vermeldt.

Op binnenlands terrein wordt verder de nadruk gelegd op terugkeer naar de grondslagen van de democratie. De buitenlandse politiek zal gericht zijn op aansluiting bij de Europese Unie en de NAVO, aldus het programma van Moravčík. Het commentaar van de Prager Zeitung wijst nog op het opmerkelijke feit, dat de regeringsverklaring gesteund wordt door politici en anderen die tot voor kort geheel aan de kant van Mečiar stonden en nu zonder blikken of blozen gestemd hebben voor een principiële anders gerichte koers. De grote vraag zal nu zijn of ook de burgers, de kiezers in het aanstaande najaar, met een koerswijziging zullen instemmen.

Minder agressief

Voor de Slowaken een nieuwe regering, voor de Tsjechen een nieuw weekblad. Bij een bezoek aan Tsjechië, eind april, waren mij de affiches met daarop enkele Tsjechische woorden en in grote letters het woord Story al opgeval-
len.

Flauwe vermoedens werden na terugkeer dadelijk bewaarheid. Een berichtje in enkele Nederlandse kranten maakte melding van een nieuwe loot aan de Tsjechische persboom, die toch al geenszins iel van postuur is.

28 april was de grote dag. Uitgeverij Mona, dochter van de Nederlandse bladengigant VNU, lanceerde het eerste nummer van de Tsjechische Story. Natuurlijk niet in de eerste plaats omdat er winst van wordt verwacht, maar omdat het Tsjechische publiek een grote behoefte heeft aan een blad dat "optimistisch, positief en menselijk" is. Zo deelde de kersverse hoofdredactrice, Halina Pawlowská, bij de introductie althans mede. Deze dame heeft zich georiënteerd bij Story-redacties in Nederland en België en is tot de conclusie gekomen dat de Tsjechische variant "minder agressief" zal moeten worden. Voor de manier waarop de inhoud "lokkend" op de voorkant moet worden aangegeven heeft ze echter niets rustigers bedacht, zo lijkt het. In de beste tradities van de Nederlandse Story (en andere soortgelijke bladen trouwens) belooft de cover van het nieuwe blad een artikel over "de eerste vrouwen" van premier Klaus. Ergens op bladzijde 14 staat den een stukje over zijn moeder en zijn zus.

Mevrouw Pawlowská is niet de eerste de beste. Ze schrijft film-scripts en heeft een eigen wekelijkse TV-show. Daarnaast presenteert ze op TV een horoscoop-programma. Het wereldje is haar dus niet onbekend en ze wil de pagina's van Story gaan vullen met "leven, liefde en loopbaan" van de ongeveer 150 beroemdheden die Tsjechië telt, zo heeft ze gezegd. En ze heeft er geen ernstig bezwaar tegen als haar product onder de categorie roddelbladen wordt gerangschikt. Maar je moet het geen schandaalblad noemen want dat is Story niet, betoogt Pawlowská. Voorlopig krijgt Story een oplage van 400.000 exemplaren, waarvan 5.000 bestemd zijn voor export naar Slowakije. De introductie op 28 april ging vanzelfsprekend gepaard met een grootse party. Eregast: Olga Havel, de "first lady" van Tsjechië. Dit als tegenprestatie voor een mooie gift van uitgeverij Mona aan de Olga Havel Stichting, die zich inzet voor hulp aan mensen die in de verdrukking zitten, zo vermeldt de Haagsche Courant.

Filmdecor Praag

In diezelfde Haagse Courant op 13 mei jl. een groot verhaal over de verfilming van Hella Haasse's roman "Mevrouw Bentinck, of de onverenigbaarheid van karakters". Geen nieuws voor in De Ledenbrief, ware het niet dat de Nederlandse film productie-maatschappij The Movies/Meteor, die het boek voor de AVRO onder de naam "Charlotte Sophie Bentinck" verfilmt, het camerawerk grotendeels in Praag uitvoert. 64 filmdagen zijn er mee gemoeid. Zo is de Tsjechische hoofdstad voor de zoveelste keer decor en nu eens voor een Nederlandse film. Dank zij de mogelijkheid locaties te gebruiken, die in Den Haag, waar het verhaal anno zeventienhonderd zoveel speelt, niet meer te vinden zijn. Die locaties heeft Praag wel en wat niet helemaal 18e eeuws (meer) is kan met relatief eenvoudige middelen bijgewerkt worden. Zo heeft men voor het woonhuis van de Bentinck's een geschikte remplaçant gevonden in een voormalig hoofdkwartier van de even voormalige geheime politie. Met allerlei kunstgrepen, waarbij het gebruik van karton en waterverf een hoofdrol speelde, ontstond hier een zeer deftig Haags herenhuis. Een tot herberg om te vormen pandje werd gevonden in een achteraf steegje en bijna authentieke koetsen bleken te huur te zijn. Drie hoofdlocaties, negen bijlocaties, 297 figuranten en 34 acteurs (waarvan maar 12 Nederlanders) 55 Tsjechische en 11 Nederlandse technici, dat komt er allemaal aan te pas om de roman van Hella Haasse, geschreven in 1978, anno

1994 op film te krijgen. De AVRO wil die dan in het seizoen 1995/1996 als 5- of 6-delige TV-serie gaan uitzenden. Het budget vermeldt de Haagse Courant niet, maar het Stimuleringsfonds voor Culturele Omroepproducties heeft bijna drie miljoen subsidie verleend.

Aan het filmen in Praag is natuurlijk ook financieel voordeel verbonden, laat de producent weten. Wel is dat minder dan het een paar jaar geleden nog zou zijn geweest. Zo bedraagt de onkostenpost "huur van koetsen" f. 65.000 en dat had kort na de fluwelen revolutie misschien maar 10% van dat bedrag hoeven te zijn. Maar de verfilming had in Nederland altijd nog heel wat meer gekost. Dat gevoegd bij het feit dat er in Praag schitterende locaties waren te vinden en gelet op het geweldige artistieke en technische kunnen van de Tsjechische medewerkers, maakt dat de zowel de producent als de regisseur (Ben Verbong) uiterst tevreden zijn met het Praagse uitstapje.



Vyloueno, pani! Jakákoliv podobnost se skutečnými osobami je čistě náhodná!

"Dat is niet mogelijk mevrouw.
Elke gelijkennis berust puur op
toeval!"

Investeringsen

Tot besluit nog iets anders.

"Investeringsen in Oost Europa groeien snel. Nederland vijfde investeerder", aldus Het Financiële Dagblad van vrijdag 20 mei. Uit dit artikel blijkt dat Nederlandse ondernemingsen in 1993 voor een recordbedrag van \$ 753 miljoen in de voormalige Oostbloklanden investeerden. Dat is tweemaal zoveel als in 1992 (\$ 373 miljoen) en substantieel meer dan in 1991 (\$ 155 miljoen) en 1990 (\$ 7 miljoen). Deze cijfers zijn donderdag bekendgemaakt door het accountants- en adviesbureau KPMG in Amsterdam.

In totaal investeerden Nederlandse ondernemingsen in de periode 1990-1993 voor \$ 1,3 miljard in Oost Europa. Hiermee is Nederland samen met Frankrijk de vijfde investeerder, na de Verenigde Staten (\$ 7,8 miljard), Duitsland (7,2 miljard), Italië (3,4 miljard) en het Verenigd Koninkrijk (1,9 miljard).

Van het totaal van \$ 1,3 miljard, investeerde Nederland in de vier jaar sinds 1990 \$ 449 miljoen in Tsjechië (en Slowakije, dat tot 1992 deel uit maakte van Tsjechoslowakije), \$ 317 miljoen in Hongarije, \$ 183 miljoen in Polen en in de overige Oosteuropese landen, waaronder Rusland en Kazachstan, \$ 340 miljoen.

Als grootste belemmeringsen voor investeringsen in Oost Europa zien Nederlandse ondernemingsen de rechtsonzekerheid en de invloed van de georganiseerde misdaad. Volgens KPMG heeft deze rechtsonzekerheid voor-

namelijk te maken met het ontbreken van een juridische en sociale infrastructuur. Wat dat betreft zit Tsjechië volgens KPMG al heel dicht tegen West Europa aan, terwijl Rusland veel minder zekerheid biedt.

Jan van Gastel

De nieuwe Slowaakse politiek van Josef Moravčík

Frits Schaling van NRC-Handelsblad interviewde de nieuwe premier van Slowakije Jozef Moravčík, de opvolger en tegenstander van de populist Vladimír Mečiar, die na een conflict met president Michal Kováč het veld moest ruimen. Jozef Moravčík, 1992 de laatste Tsjechoslowaakse minister van buitenlandse zaken en daarna Slowaaks minister van buitenlandse zaken in Mečiar's kabinet, ziet als zijn belangrijkste taak het herstel van Slowakijes gehavende imago. Aan het interview ontleen wij het volgende (uit NRC-Handelsblad d.d. 17 mei):

De premier merkt op: "Eerst moeten de vraagstukken worden opgelost waarvan de beslissing door de vorige regering steeds maar is uitgesteld. Het belangrijkste daarvan is de privatisering. We moeten het probleem van de coupon-privatisering oplossen. We hebben het tijdschema daarvoor goedgekeurd: de voucherboekjes zullen begin september worden verkocht aan de burgers. Een ander probleem is de begroting: we proberen het tekort op vier procent van het BNP te houden. We willen gunstiger voorwaarden zien te krijgen voor leningen van ondernemingen. Op het gebied van de financiering van onderwijs en gezondheidszorg is de situatie allerm minst rooskleurig".

Later deze maand zal een delegatie van het Internationale Monetaire Fonds (IMF) in Slowakije de mogelijkheid van een stand-by lening van \$ 230 miljoen onderzoeken. Voorwaarde daarvoor is dat het Slowaakse begrotingstekort wordt teruggebracht van 23 naar 6 miljard kronen (1,3 miljard gulden naar 360 miljoen gulden). Dat zal heel wat Slowaakse kiezers bruuskeren.

Moravčík: "De enige manier is om hen ervan te overtuigen dat deze middelen nodig zijn om de financiële situatie van het land te saneren. Iedereen voelt heel acuut de problemen op deze gebieden."

Een van de belangrijkste doeleinden van de regering is om het internationale vertrouwen in Slowakije te herstellen en buitenlands kapitaal en investeringen aan te trekken. Moravčík: "We voelen dat men ons accepteert en dat we erin slagen een positieve houding tegenover ons te scheppen. Maar er is één probleem enerzijds wordt begrip getoond, anderzijds neemt men een afwachtende houding aan. Het cruciale moment valt eind juni, wanneer het IMF een beslissing neemt over de stand-by lening." Het gaat Slowakije overigens niet alleen om de stand-by lening, aldus Moravčík, maar om de goedkeuring door het IMF van de totale economische politiek.

Tijdens het bewind van Vladimír Mečiar werd vaak de indruk gewekt als was Slowakije een belegerde vesting die omringd was door vijanden. Wat heeft Moravčík gedaan om daarin verandering te brengen?

"We hebben helemaal niet het gevoel dat we vijanden zijn of vijanden hebben. Ons doel is om rust in die toestand te brengen en ons niet te begeven in contraproductieve controverses. We gaan de kiezers ervan overtuigen dat de politiek van confrontatie geen weg is die perspectief biedt voor dit land."

Een van de meest controversiële vraagstukken in de Slowaakse binnen- en buitenlandse politiek is de positie van de Hongaarse minderheid (11,5% van de bevolking) en de verhouding met Hongarije. De vorige regering trachtte de rechten van de minderheid te beperken en voerde een harde confrontatiepolitiek tegenover Budapest. De nieuwe regering heeft een heel andere houding aangenomen: niet alleen het coalitiekabinet van Moravčík tot stand gekomen met steun van de Hongaarse minderheidspartijen, het is ook meteen begonnen het klimaat tussen Bratislava en Budapest te verbeteren. Dat mondde na veel heen-en-weergepraat uit in een gesprek van Moravčík met de Hongaarse premier Boross.

"We wilden een ontmoeting op een hoger, officieel niveau. Maar we konden het niet eens worden over de inhoud van het communiqué. Dus we hebben een ander forum gezocht en we hebben tot een informele ontmoeting besloten. Op deze manier wilden we demonstreren dat, hoewel we op het ogenblik niet in staat zijn enkele open kwesties op te lossen, zoals de onveranderbaarheid van de grenzen, de politieke wil bestaat om oplossingen te zoeken in een vriendschappelijke atmosfeer".

Peter Krug

BB Assurantiën Vastgoed

Overweegt u een huis te verkopen of te kopen ?

BB Assurantiën Vastgoed bemiddelt, en u als **VNTS lid** krijgt **25%** korting op de bemiddelingskosten. Overigens is het te koop aanbieden of het plaatsen van een zoekopdracht **gratis**. U betaalt pas bij de aan- of verkoop.

NO CURE, NO PAY

Bel mij gerust eens voor een vrijblijvende afspraak.

070-3624050

BB ASSURANTIËN / VASTGOED APELDOORNSELAAN 72 2573 LN DEN HAAG

De redactie ontving van de heer C. Hartman 'mijmeringen over avonturen en belevenissen in een stad en land', die de heer Hartman al sinds 1964 bezoekt.

Voor een zweepje met Pasen naar Praag

Geïnspireerd door de afbeelding op de voorzijde van de ledenbrief 96 (maart 1994) van een jongeling, gewapend met een twijgje, hollend achter een verleidelijk lonkend maagdje, haastten wij ons begin april oostwaarts, om ons tijdens de paasdagen aan de bewuste traditie in Praag te kunnen overgeven. Het was altijd al ons diepste verlangen met zo'n zweepje de macho uit te hangen, zonder nu direct behoefte te hebben aan een beschilderd ei. Maar à la: een ei hoort erbij

Onze hartstocht werd overigens al danig getemperd bij de grens in de file - met kennelijk mede-zweeplustigen - maar na een wachttijd van haast 2 uur en de slopende laatste 180 km bracht het ruime aanbod zweepjes op de Václavské náměstí en de Na příkopě de motivatie weer terug. Vooral toen het ons lukte de hand te leggen op een ondeugend uitzierende, kunstig gevlochten wilgentak, met de katjes er nog aan. Op dus met deze wandelende tak naar het voetgangersgebied, achter de Kruittoren, Celetná ulice, waar zeker voor het doel geschikte maagdjes op ons zouden wachten

Maar toch eerst wat moed ingedronken in het "Café Nouveau", zoals tegenwoordig de linkervleugel van Obecní Dům heet. Nou, vergeet het maar, ook hier een file wachtende toeristen voor een plaatsje binnen, om met eigen ogen te kunnen controleren of het interieur wel zo jugend-stillerig is, als in elke reisgids staat vermeld.

Jammer, dat ook deze gelegenheid ten prooi is gevallen aan het massagedoe. Maar je plaatst jezelf natuurlijk wel in de picture met zo'n stralende opgepoetste buitenkant. Zo ziet men, hoe een oude dame na renovatie weer een geheel jonge uitstraling kan krijgen.

Maar waar zijn intussen de charmante Praagse dametjes met de oude chique gebleven, die er de gehele middag aan één glaasje of kopje zaten te nippen, manipulerend met het cigarettentje, compleet onder hun museum-toque? Het vriendelijke, kwieke grijze obertje, nog met de grandeur uit de tijd van Franz Josef kreeg bij het afrekenen minstens een halve koruna fooi en dat kan natuurlijk aardig oplopen

Hij bedankte dan ook met een joyeuse "knix". Maar hij moest het wel van de vreemdeling hebben. Zou de roddel op waarheid berusten, dat de obers uit de Inter-hotels (en ook de taxi chauffeurs!) tijdens de donkere Marx-periode schatrijk zijn geworden, met bankrekeningen en 2e huizen in Italië en Oostenrijk? Je ziet trouwens



erg veel 'nieuwe' gezichten bij Yalta, Lucerna, Ambassador enz. Er heeft een enorme hergroepering van de 'troepen' plaatsgevonden. Men wordt niet meer bediend door 4, 5, 6 obers, tijdens een maaltijd. En langzamerhand wordt men wat klantvriendelijker, want fooi aanpakken mag weer, al is de brigade daar ook vroeger niet vies van geweest. Maar ook bij ons treft men prettige en minder attente bediening. Wat ons wel opviel is de haast soms, waarmee de al of niet leeggegeten bordjes worden opgehaald en de opsomming van een waslijst voornamelijk dure 'drinks' bij het eerste contact bij binnenkomst met de ober: aperitief? Gin Tonic? Whisky Tonic? Wodka? enz. enz. Wij kiezen meestal voor Becherovka, - niet duur - eigenlijk een medicijn en bij de eerste kennismaking ook als zodanig smakend. Maar na enige flessen, leert men het zeer waarderen, dat drankje vol kruiden van de apotheker uit Karlovy Vary, een weldaad voor de maag. Wat is mooier dan een Becherovka-kuur bij de "Elefant" of "Olympia" in Karlovy Vary? En het spaart nog een hoop geloop met uw theepotje langs al die bronnen

Ons obertje uit de Obecní Dům doet niet meer mee: hij is al geruime tijd aan het 'hemelen'. Wij missen hem nog steeds, de ware gastheer, die ons wel eens behulpzaam was, als wij wat krap in de koruna's zaten. Hij moest een weten: nu kan in het zijkamertje van de prachtige zaal zelfs legaal 'getauscht' worden, sinds een geldwisselkantoorje daar inwoning heeft gevonden. "Money is the root of all evil". Weg sfeer ... Maar echt duur is het er nog niet: cola 15 Kč, mineraal water 10 Kč, cappuccino (tenminste, wat er op lijkt) 25 Kč, thee 15 Kč, Becherovka 30 Kč (goedkoop!). En dat alles omrekenen; 1 Kč = ca. f. 0,07.

Nu wij het toch over thee hebben: Douwe Egberts is overal prominent aanwezig! In vele kavárna's als druppelvanger - onderleggettje op uw schoteltje, op de vele bill boards langs de wegen en in sommige winkels met een charmante, koffie schenkende, demonstratrice. Nu nog Blokker en de ABN Amro, Bols en Ikea waren er al. En Heineken op de trams, welke net als bij ons prachtig of afzichtelijk zij volgekladderd met reclames. (Bovendien is het openbaar vervoer intussen weer duurder geworden: 6 Kč. En let op: koop een kaartje, want er wordt stevig gecontroleerd. In sommige reisgidsen staat dat reizigers boven de 70 jaar vrij mogen reizen. Maar dat geldt alleen voor 'ingezetenen' hebben wij bemerkt)

Nu wij nog steeds bij de Obecní Dům met ons zweepje staan, lopen wij nog even de trap op om een blik te werpen in de Smetanazaal, waar wij de geesten hopen aan te treffen van Smetana of Dvořák. Vorige maand werd hier gastvrijheid verleend aan de 9e van Beethoven en het pianoconcert KV 466 van Mozart. Met deze laatste componist wordt in de stad door de commercie danig gekoketeerd, evenals met bijv. Kafka. Maar het blijft toch wel een bijzondere ervaring in die oude, sfeervolle Smetanazaal, welke nog een voor-oorlogse distinctie uitstraalt zo'n concert bij te wonen, al is het entreekaartje (verkrijgbaar aan de achterzijde van het grote complex) ook al bijna op westers prijsniveau. Toch met ca. 80 man orkest, ca. 150 mannen en vrouwen in het koor en een vleugel plus solist nauwelijks 2 Kč per persoon, niet duur te noemen.

Over prijzen gesproken: kijkt u ook zo graag in warenhuizen, zoals bijvoorbeeld Bílá Labuť en Máj? Het grote Kotva is hier vlakbij. In betrekkelijk korte tijd is deze zaak, welke enkele jaren geleden nog een

povere indruk maakte in vergelijk met bijv. HEMA of V & D veranderd in een modern bedrijf met steeds meer artikelen, welke bij ons ook te koop zijn. Import-drank bijvoorbeeld is met vele bekende namen aanwezig. Men kan zich anders afvragen, wie een vrij normale fles cognac Remy Martin zal kopen, welke voor 12.500 Kč staat geprijsd. En waar te drinken??? Nu, dat weten wij sinds vorige maand ook, toen vrienden van ons, na een dineetje tegen redelijke prijs, nog 2 glaasjes cognac bestelden. De bodem van het glas was nauwelijks bedekt, maar op de rekening kwam wel de 'fles-prijs'. Hoewel onze vrienden zich wel wat gefleest voelden, adviseerde de geraadpleegde politie toch maar te betalen. Om moeilijkheden enz. te voorkomen!

Misschien kunt u zéér oude cognac waarderen, beoordelen en betalen. Dan moet u beslist eens langs gaan bij Sv. Klára Vinárna, U trojského zámku 9, Praag 7/Trója. Daar is deze "Grande Champagne Cognac Louis XIII" uit carafe AH 5105 te drinken. Misschien is de Heilige Klara in de race voor een Michelin-ster en zag men onze vrienden voor controleurs van deze gerenommeerde organisatie aan. Maar als naast de 3000 Kč voor 4 dineetjes men nog 8.500 Kč (ca. f. 600!!) op de rekening vindt voor 2 cognacjes dan groeit wel het besef, dat hier voor de Toekan/Valk met zindelijk zakendoen nog wel wat valt te verdienen. Misschien klinkt het in dit verband wat dubbelzinnig, maar wat bij bedoelen is dat met de opkomende tendens om de argeloze toerist 'een poot uit te draaien' een heilloze weg wordt ingeslagen, die vele bezoekers kopschuw zal maken. Men wordt niet overal beduvelde, zeker niet, maar sommige 'handige figuren' hebben een wat afwijkende mening over de vrije markteconomie En die zogenaamde legale truc wordt hier en daar - misschien ook bij ons - wel meer op toeristen toegepast, ook met andere dranken.

Wordt het geen tijd nu eens met ons zweepje naar de Celetná op te trekken? Misschien krijgt de redactie van onze ledenbrief in een volgend nummer gelegenheid nog eens verder ons avontuur, dat overigens verkeerd is afgelopen, uit de doeken te doen. Maar laat u niet weerhouden zelf alvast een kijkje te gaan nemen, daar in dat centrum met z'n Koningsweg, prachtig gerestaureerd.

Praag is veranderd, niet meer te vergelijken met 5 of 10 jaar geleden. Gelukkig maar! Vooral de jonge mensen zoeken een weg in een voor hen ongekende maatschappij. Er zal nog veel fout gaan, maar als men ziet wat sinds 1989 tot stand is gebracht, dan slaat men hele stukken ontwikkeling over. Haast u dus, als u er nog niet geweest bent. U zult nog restanten van een oud mislukt systeem aantreffen, in Praag minder dan er buiten. En laat u intussen niet flessen!

(wordt vervolgd)

C. Hartman



Tsjechische portretten (VII).

De wereld van Wenceslaus Hollar

De in het buitenland meest bekende Tsjechische grafische kunstenaar is ongetwijfeld Wenceslaus (Václav, of Duits: Wenzel) Hollar (1607-1677).

Hij werd in 1607 in Praag geboren, waar zijn vader jurist was aan het keizerlijk hof. Al vroeg toonde hij een opvallend tekentalent, maar zijn vader zag geen toekomst in het kunstenaarschap. Hierdoor, maar bovenal door zijn protestantse overtuiging, besloot Hollar in 1627, dus op twintigjarige leeftijd, te emigreren en leerling te worden bij de bekende graficus Matthäus Merian in Frankfurt am Main. Ook verbleef hij enige tijd in Keulen. Van hieruit bezocht hij Nederland en maakte tekeningen van steden als Delfshaven en ook van de Zuiderzee. De Engelse diplomaat Thomas Howard, graaf van Arundel, onderkende onmiddellijk het talent van de jonge kunstenaar en nam hem mee naar Engeland. Hollar volgde de Engelse graaf op verschillende



Wenceslaus Hollar
(Museum Boymans v. Beuningen)

diplomatieke missies, waarvan hij getrouwe beeldverslagen wist te maken. In 1652 portretteerde hij zijn befaamde mede emigrant Comenius. Twee jaar later vluchtte hij met Howard voor de Engelse burgeroorlog naar Antwerpen, in die dagen het centrum van de prentkunst in de Nederlanden, waar hij lid werd van het St. Lucasgilde. In de acht jaar dat hij in de sinjorenstad verbleef, heeft hij het grootste deel van zijn eerder gemaakte tekeningen in prent gebracht, waarbij hij een eigen etstechniek ontwikkelde. De produktieve kunstenaar wist een groot aantal prenten te maken, die veel aftrek vonden in een tijd dat de fotografie nog moest worden uitgevonden. Bekende figuren als Goethe en Samuel Pepys, maar ook de Engelse koning toonden belangstelling voor Hollar's etsen en tekeningen.

In 1652 kon Hollar naar Engeland terugkeren, waar hij ongeveer de helft van zijn leven zou verblijven. Hij etste vele Londense gebouwen, waardoor een gedetailleerd beeld is vastgelegd van de Engelse hoofdstad vóór de fatale brand van 1666, die 13.000 huizen en 89 kerken in de as legde. Zo maakte Hollar een drie meter lang gezicht op de stad. Behalve topografische en geografische prenten vervaardigde de Boheemse kunstenaar etsen van stillevens, dieren, planten, klederdrachten en reproducties van kunstwerken van o.m. Rembrandt, Breughel en Van Dijck. Van Hollar zijn niet minder dan 2.700 etsen en vele tekeningen bekend! Overal waar hij vertoefde, in Bohemen, Duitsland, Oostenrijk, Nederland, België of Engeland, bracht hij zeer nauwkeurige landschappen, steden en mensen in beeld. In Hollar's werk weerspiegelen zich de zeden en gebruiken en ook de politieke en geestelijke veranderingen van zijn tijd. Hij was de eerste Tsjechische kunstenaar die ver buiten zijn



Detail van "Große Ansicht von Köln", 1656, van Hollar.

vaderland faam verwierf. In Engeland kreeg hij de titel "His Majesty's Designer". Desondanks stierf de geniale tekenaar en Barok-etser verarmd in 1677.

De bekende "Narodní Gallerie" in Praag bezit in zijn "Hollareum" het grootste deel van het werk van Hollar. Bij de in 1992 in Naarden gehouden Comenius-herdenking werden ook etsen van Hollar geëxposeerd, afkomstig uit het rijke bezit van het Prentenkabinet van het Museum Boymans-Van Beuningen. Over Hollar is vooral in Engeland het nodige gepubliceerd. De Duits-Tsjechische Praagse schrijver Johannes Urzidil wijdde verschillende studies aan zijn bekende landgenoot, o.m. in 1936 het boek "Wenceslaus Hollar. Der Kupferstecker des Barocks".

Pension

"U Svateho Kryštofa"



Peter Krug

Novina 106 46302 Kryštofovo Udolí
Tsjechie Tel: 0042 48 932959



Gelegen 15 km. ten zuidwesten van Liberec in schitterend natuurgebied.
Comfortabel pension, tsjechische keuken, vele ontspanningsmogelijkheden.
Leden V.N.T.S. 10% korting. Bel voor info en reserveringen 02159-16691.

Cok Oostveen verzamelt voor de V.N.T.S. allerlei informatie op het gebied van reizen, vervoer, vakantiewoningen e.d. Een en ander staat ter beschikking van V.N.T.S.-leden. Hebt u op dit gebied nuttige informatie voor de V.N.T.S., laat het Cok dan weten. Zijn adres is: Mesdagstraat 23-I, 1073 HJ Amsterdam. Tel. 020-6628546.

GENOOTSCHAP VOOR TSJECHISCHE EN SLOWAAKSE MUZIEK

Wil nu de echte Erwin Schulhoff opstaan? of: Schulhoff's omstreden laatste werken

II

Om te beginnen: in tegenstelling tot het bekende TV-spel is de vraag hier niet ondubbelzinnig te beantwoorden, men kan er over van mening verschillen. Over de verschillen van opvatting van twee Tsjechische musicologen heb ik vorige keer verteld. De een zei wel van de ander, dat hij "tot de oude dogmatici behoort" (in een gesprek met schrijver dezes), maar ik ken beiden als heel aardige mensen, en ik kan me goed voorstellen dat ze samen gezellig een biertje drinken en over 't een en ander discussiëren, zeker nu niemand meer angst hoeft te hebben voor zijn mening uit te komen.



Voor mij persoonlijk is Schulhoff 3 (zie vorige LB) de echte, zeker de meest boeiende. Schulhoff 1 (de studiejaren) is in sommige pianowerken of veelbelovend, eerst kort geleden heb ik Schulhoff 2 een beetje leren kennen en krijgt m.i. terecht tegenwoordig ook meer aandacht, ook in Nederland, waar Werner Herbers op 15 juni een concert in Utrecht heeft gepland. Om Schulhoff 4 nader te bespreken onder de leuze "vriendschap in verandering" moet ik over de veranderingen spreken die omstreeks 1930 plaats vonden.

In de twintiger jaren was Praag een centrum van moderne kunst, dat voor Berlijn en Parijs nauwelijks onderdeed, ook vooral op het gebied van literatuur, architectuur en schilderkunst, we denken aan de groepen "De větsíl" en "Manes" en aan het "Bevrijde Theater". De meeste kunstenaars waren politiek links georiënteerd (dat was niet

alleen dáár het geval, maar ook in b.v. Frankrijk en op zekere hoogte ook in Nederland; het tijdschrift i 10 voor moderne kunst verscheen precies in dezelfde tijd als Revue Devětsíl!).

Een grote rol speelde de bewondering voor de Russische moderne kunst (Kandinsky, Malevitsj, Tatlin e.a.), die toen nog niet werd onderdrukt.

In 1930 kwamen er veranderingen, door de wereldcrisis en het opkomende fascisme, en de onderdrukking van moderne kunst in de Sovjet-Unie. De geesten begonnen zich te scheiden; groepen vielen uiteen.

Wanneer nu Schulhoff tot diegenen behoorde, die de Sovjet-Unie en het internationale communisme als enige macht zagen, die het opkomende fascisme het hoofd zou kunnen bieden, dan bevond hij zich werkelijk niet in het slechtste gezelschap! In de loop van de dertiger jaren werd deze mening nog versterkt door de "appeasement"-politiek van Frankrijk en Engeland tegenover Duitsland en de Spaanse burgeroorlog. Dat alles anders zou lopen (het pact tussen Duitsland en de Sovjet-Unie van 1939) kon men toch in de verste verte niet voorzien. Het gaf een vreselijke schok.

Wanneer nu een componist door zijn muziek mensen ergens voor wil mobiliseren is dat zijn goed recht, men kan zich echter afvragen of hij het gestelde doel bereikt; ja men kan zich zelfs afvragen of instrumentale muziek (dus zonder tekst of film!) wel in staat is mensen ideeën over te brengen.

Het belangrijkste werk, dat Schulhoff in de dertiger jaren schreef was het

Oratorium "Manifest", naar Marx en Engels (een verkorte versie van de dichter Rudolf Fuchs), het is een monumentaal werk, maar lijdt m.i. wat onder een zeker monotonie; toen ik op een lezing voor de Haagse Kunstkring een fragment ervan liet horen, dat ik zelf tot een der interessantste rekende, baarde het toch opzien en een koordirigent dacht er zelfs over om het ook eens in Nederland uit te voeren!

De wat langademige drie symfonieën (nrs 3-5, in de twintiger jaren waren al twee symfonieën geschreven) komen mij minder gelukkig voor. De derde symfonie heet geïnspireerd te zijn door een opstand van hongerige mensen in Subkarpatisch Rusland (Roethenie) in 1935 (hetzelfde thema heeft de "Karpatenpsalm" van de Slowaakse componist E. Suchoň). De vierde symfonie heeft de gebeurtenissen in Spanje tot thema, in het tweede deel zingt een baritonsolo het gedicht "Umirajucy w Madridze" (de stervenden in Madrid) van de Silezische dichter Ondra Lyschorsky. De vijfde symfonie heeft geen speciaal thema.

Zoals gezegd: de werken doen wat langademig en eentonig aan, dat ben ik met Professor Bek eens; de beste komt mij de vierde voor, de "Spaanse" dus. Maar een goede dirigent zou wellicht in staat zijn er toch nog heel wat van te maken, bijvoorbeeld door de tempi wat sneller te nemen dan officieel is voorgeschreven, zodat men in elk geval de indruk van protestmarsen krijgt en niet van gezapige wandelingen van mensen met boze gezichten.

Heel apart hiervan staat de in 1939-'40 geschreven Zesde Symfonie, bijgenaamd "Vrijheidssymfonie". Hier voegt de componist, geïnspireerd door Beethovens negende, een koor toe in het laatste deel. Evenals bij Beethoven wordt de melodie van dat koor voorbereid in het orkest, beginnend in de bassen.

De tekst is ontleend aan een gedicht van de Duitse dichter Adalbert von Chamisso getiteld "Die Sklaven" (1824), dat overigens een nadichting is van een lied van de Franse chansonnier Béranger. Het eerste couplet vertaal ik hier even in 't Nederlands:

Doorbroken hadden zij de muren van de dwang
Hij die anders de zweep sloeg, was ver
Ze drongen in de kelder binnen en dronken
De beste wijn van hun heer
Een kwam er tuimelend naar voren
en begon gillend te juichen
De slaaf is heer, zolang de heren slapen
dus: bedrink je, hier is de wijn!

Durch - bro - chen hat - ten sie des Zwangs ges - chran - ken; der so - nat die Frei - heit so - na - me fer - me. Sie
 jiz pou - ten zlo - ni - ti i vld - da si - ty zruk ka - ra - ba - ce do - znel ran na
 dran - gen in den kelder eijn trost tranken die be - gen wei - ne ijs - es Herrn Her -
 ske - py vri - li se a vi - no pi - ti jiz pi - val koe - je je - fiek pán křik
 vor trost tuimelender von dem skla - ven, und hub grell jauchend an zu schreien: Der sklav ist
 da - vu zo - chyt se na o - pnt - ce nad pa - nu bezno - ci se smál Dnes sít je
 Herr, so lang die Her - ren - schla - fen Drum trinkt - be - trinkt euch, hier ist Wein!
 náš! je svo - bod - ná na - še prá - ce náš, pij - te jen pij - te vi - no dáš!

In het noten-voorbeeld heb ik boven de noten de corspronkelijke tekst van Chamisso gezet, die vooral in de eerste twee regels wonderwel blijkt te passen bij de muziek, beter dan het eronder staande Tsjechisch (vertaling van Schulhoff zelf?). Prof. Bek bevestigde mij mijn vermoeden, dat Schulhoff het werk op de Duitse tekst had geschreven.

Op het colloquium in Düsseldorf wist geen der deelnemers, Duitse noch Tsjechische mijn vraag te beantwoorden waarom de componist juist dit gedicht nam, als hij dan marxist was. Het loop nl. met de slaven slecht af. Zij worden betrap en krijgen slaag. "Da trinkt, betrinkt euch, da is Wein!" roept de baas, terwijl hij met de karwats zwaait.

Men zou van een Marxist kunnen verwachten dat hij een tekst kiest waar de slaven het uiteindelijk winnen! De musicologen veronderstellen dat de componist toevallig op dat gedicht was gekomen, of het goed bij de melodie vond passen. Overigens werden slechts de eerste drie coupletten gebruikt!

Aantrekkelijker en door de korte tijdsduur van enkele minuten veel pakken-der, komen mij voor twee pianostukken geschreven in 1936 te Ostrava. Schulhoff heeft ze voor de arbeiders aldaar gespeeld; de titels zijn "Optimistisch stuk" en "Aan de Tsjechische arbeiders"; wat de bedoelde werking betreft zijn ze zeker beter geschikt dan lange symfonische werken, ook al zijn daar gezongen teksten bij.

Men kan zich afvragen, waarom deze componist geen strijdliederen schreef. Hij schreef er enige; ze schijnen echter nauwelijks bekend te zijn geworden.

Hans Wallin.

Janáček en Beethoven



Janáček's antwoord op de vraag "wat Beethoven heden (1927) betekent".

Mijn vader had negen kinderen groot te brengen! Wat een zorgen dat wij het tot iets zouden brengen! Wat zou hij wel met mij willen doen? De oude Wolfenbüttel-uitgave van de Beethoven-sonates is bekend: "Wolfenbüttel, gereviseerd door Louis Holle, van metronoomcijfers voorzien door J. Moscheles".

Nu nog staan ze mij voor ogen, ik geloof dat ze in delen verschenen zijn, in een groen omslag. En zo veel van die Sonates heb ik op de oude piano geprobeerd, ik, een jongen van acht jaren. Ach, en in mijn tranen vergingen de noten met de bloedige wondjes op de rug van mijn linkerhand. Ik ben er zeker van dat ik de bassen niet goed heb gespeeld. En zoals vader met een varkensha-

ren borstel in de hand mij volgde en die plotseling op mijn linkerhand duwde.

Sinds die tijd weet ik dat noten bloed moeten zweten als de componist ze schrijft en bloed moeten zweten als ze slecht worden gespeeld.

En dan vader! Hij zal zeker gesidderd hebben bij de gedachte dat er iets anders uit mij groeide dan hij wilde. Maar ik zal hem altijd vergeven en ook Beethoven nooit in boosheid gedenken. Al met vijftig jaar kende ik Beethovens "Missa Solemnis" tot in mijn pink. In Brno dirigeerde ik het werk op 2 april 1879!

Ik zal het niet ontkennen: Beethovens werken hebben mij nooit begeistert, nooit in de wereld van de extase verplaatst. Al te vroeg had ik ze tot op de bodem begrepen. Des te eerder vielen ze echter op de bodem van mijn ziel. In hun brede stroom voelde ik de wolken en het blauw van de hemel, de zon van de melodien straalde op de wolken, verjoeg de schaduw. En over alles goot de maan zijn hartstocht.

Wat helpt het echter - onmiddellijk wil ik de wolken vangen, mijn ogen in het blauw van de hemel baden, de stralen van de zon in mijn vuist opvangen,

*in diepe schaduwen verzinken, mijn hartstocht tot het eind uithuilen:
onmiddellijk!*

In het koor van het conservatorium in Leipzig werd ik bij de eerste bassen ingedeeld. A. Reinecke dirigeerde - het liep tegen het eind van hetzelfde jaar 1879 - Beethovens "Missa Solemnis".

Ik liep echter uit het koor weg, ging niet naar de repetities en vermeid de uitvoering van het werk.

Hukvaldy 20.9.1927
(vertaling: Wim Brandse)

Dr. Ph. Leos Janáček.

==

In het jaar 1874!

1874

In Praag stond de paardenpoort. Op een zonnige namiddag liep ik deze door en liep de stoffige straat binnen; de boompjes in de straat vergeelden in de vermoeide herfst. Akkers links en rechts, zover het oog reikte. Hier en daar stond al een hoog huis; niemand droomde nog van de toekomstige grote stad - koninklijke wijnbergen.

Toen de voetgangers zeldzamer werden ging ik op de stoeprand zitten. Uit mijn armoedige tasje trok ik mijn twaalfuurtje - of was het mijn avondboterham: voor een paar kronen pruimen en een broodje. Zo leefden wij, studenten uit Brno in Praag. Niet alleen ik, ook Frantisek Bílý, Leander Cech en Jokl!

Hoe het mij gelukt is om met mijn maandelijks inkomen van vijf gulden het feestconcert voor Bedřich Smetana te bezoeken begrijp ik nog niet. Het was in het voor Smetana noodlottige jaar 1874*. Ik drong mij tot vlak bij het orkest. Het werd mij donker voor de ogen, zoveel musici en luisteraars waren er.

Mijn herinnering aan Smetana lijkt op het beeld dat kinderen zich van God maken: hij vertoeft in de wolken. Op een zeker moment eindigde het concert en de verdovende golf van bijval versmolt met de roep: "S m e t a n a !"

Dan ondersteunt men de zieke componist naar het podium.

Alleen zijn gezichtsuitdrukking blijft mij voor de geest. Tot nu draag ik het trouw bij mij. Mijn ogen verslonden alleen hem; ik was blind en doof voor al het andere.

Misschien is het op de avond van elke zonnige herfstdag gebeurd. Het was in ieder geval heel plechtig en feestelijk.

Leos Janáček
(vertaling: Wim Brandse)

*Restaurant
Bohemen*

Het enige Tsjechische
restaurant in Nederland

Vlees- en visspecialiteiten

Appelhaven 26
1621 BC Hoorn (N.H.)
Tel. 02290-47692

*Bedřich Smetana (1824-1884). Grondlegger van de Tsjechische muziek en stichter van de Tsjechische nationale opera. In 1874 verloor hij zijn gehoor en werd als dirigent van het Prager "Interumstheater" ontslagen.

MUZIKALE NOTEN



Cantabile: viool/gitaar

Van twee Tsjechische musici die sedert een aantal jaren in ons land wonen en werken is onlangs in Nederland een cd verschenen.

De violist **Jan Opšitoš** en de gitarist **Pavel Steidl** spelen op 'Cantabile' composities van Niccolò Paganini, Mauro Giuliani en Franz Schubert.

De combinatie viool/gitaar op deze cd benadrukt nog eens het feit dat in het Italië van de negentiende eeuw naast de viool de gitaar het meest populaire instrument was.

Paganini bespeelde beide instrumenten en kon zodoende een aantal composities voor deze combinatie van instrumenten maken.

Opšitoš en Steidl kozen voor Centone di Sonate No. 1 en Sonata nr. 6 Op. 3.

Van de gitaarvirtuoos Giuliani spelen zij Sonata Op. 25.

Schubert heeft niets geschreven voor de combinatie viool/gitaar. Het stuk op 'Cantabile' Sonatina in D is door Steidl voor deze instrumenten bewerkt.

De combinatie van viool en gitaar, twee instrumenten met ieder hun eigen klankkleur, heeft een verrassende uitwerking. Luistert u zelf.

Jan Opšitoš en Pavel Steidl zijn in hun geboorteland toonaangevende musici en winnaars van diverse (inter)nationale concoursen.

Afzonderlijk maakten zij in Tsjechië grammofoonplaten, deden en doen tv- en radio-opnamen en geven er concerten. Ook treden zij op als duo.

Opšitoš is in Nederland werkzaam als eerste concertmeester van het Nederlands Balletorkest en maakt deel uit van het Mozart-trio.

Steidl concerteert en is een veelgevraagd pedagoog.

Regelmatig zijn zij samen te beluisteren op de Nederlandse muziekpodia.

'Cantabile' is in 1994 verschenen bij Erasmus Muziek Producties. P.O.Box 25220, 3001 HE Rotterdam. Onder andere voor f 14,95 verkrijgbaar bij Donner-boekhandel (Lijnbaan) in Rotterdam.

Marijke van den Wijngaard.

=*=

De zangkring

bestaat uit mensen die graag zingen en zich niet willen of kunnen binden aan de gebruikelijke wekelijkse koorrepetities. De zangkring biedt een gemakkelijke formule aan: men meldt zich voor 1 of meer zondagen per jaar aan. De groep is altijd verschillend van samenstelling, maar er bestaat zoiets als een "harde kern". Het niveau is verschillend; van beginners tot ervaren koorzangers. Er wordt over het algemeen behoorlijk gezongen en met veel plezier. **IEDEREEN IS WELKOM!**

De Zangkring-huisvesting is op de Herengracht 276 te Amsterdam. Toch willen we nadrukkelijk verzoeken om alle contacten (ook afmeldingen) via ons huisadres te laten verlopen. De vriendelijke prijs van f 35,- per zondag, inclusief koffie, thee en lunch kunnen we nog steeds handhaven. Wij zingen vanaf 11.00 tot 17.00 uur.

Zangkring in Tsjechië!

Sinds het voorjaar van '92 zijn we in het bezit gekomen van een boerenhoeve in Zuid Tsjechië. Dit maakt ons zeer gelukkig en we hebben daar ook met een aantal vrienden een schitterende zomer doorgebracht. Op een avond met heldere sterren, rond het kampvuur is het idee geboren om ook daar een ZANGKRINGWEEK te organiseren.

Ondanks de aanhoudende regen was de Humpolec Zangweek '93 een groot succes. De enthousiaste deelnemers trotseerden dapper de nattigheid en binnen een week heeft zich een hechte groep gevormd. Er werd goed gerepeteerd en op de twee afsluitende optredens op hoog niveau gezongen voor het stadhuis en in het kasteel Kasperk. Het was een week van muziek natuur en vriendschap. "Een warm bad" zoals na afloop een deelnemer het treffend verwoordde.



In de zomer van 1994 organiseren we een zangweek in Zuid Tsjechië en wel van 9 t/m 16 juli a.s.

Het kleine dorpje Humpolec ligt 9 km ten zuidwesten van de stad Susice in een betoverend landschap, bekend als Het Boheemse Woud. Men beleeft daar nog de sensatie van "totale" natuur. Men hoort alleen vogels, krekels en af en toe een verdwaalde vos... en binnenkort de ZANGKRING. Accommodatie, repetities en eten overdag vindt in het dorp plaats. Het avondeten zullen we in een restaurant in het nabijgelegen stadje Kasperske Hory genieten.

De kosten voor de week zullen all-in (cursus, accommodatie, alle maaltijden, slotfeest, exclusief de reis) f 500,- bedragen. Voor de reis naar Tsjechië (Amsterdam-Susice = 900 km, 11 uur met de auto) wordt een carpool georganiseerd. Er zijn nog enkele plaatsen vrij.

Aanmelden en nadere informatie bij:

Victor Müller, Gerrit v.d. Veenstraat 131-b, 1077 DX Amsterdam.

Tel.: 020-6712934; Fax: 020-6643015.

WAT HET OOG STREELT

Exposities

In het Nationaal Glasmuseum aan de Lingedijk 28 te **Leerdam** is een tentoonstelling te zien die voor een derde deel bestaat uit Tsjechisch glas van het eind van de vorige eeuw met als speciaal thema "Schat-ten uit Zee". Veel van het tentoon-gestelde is van een particuliere collectie afkomstig.

Tot 17 juli is deze tentoonstelling te zien.

Het Nationaal Glasmuseum is ge-opend: Dinsdag t/m vrijdag van 10.00 tot 13.00 uur en van 14.00 tot 17.00 uur. Zaterdag en Zondag van 13.00 tot 17.00 uur.

Milan Kunc

In de Kunsthal te **Rotterdam** is nog tot en met 26 juni een overzichtstentoonstelling te zien van de in Duitsland wonende Tsjechische schilder Milan Kunc (Praag, 1944). De expositie getiteld 'Van pijnlijk realisme tot verfijnde schilder-kunst' bevat werk uit de periode 1974-1994.

Adres: Kunsthal, Westzeedijk 341.

Geopend: di t/m za 10 - 17 uur, zo 11 - 17 uur.

Jan Svankmajer



Van Svankmajer (Praag, 1934), één van de belangrijkste hedendaagse Tsjechische animatiefilms, werden tot en met 16 juni etsen geëxposeerd in Galerie Karass te Haarlem.

Svankmajer is vanaf begin jaren zestig namelijk ook actief als beeldend kunstenaar.

Degenen die de tentoonstelling gemist hebben en geïnteresseerd zijn in de animaties van Jan Svankmajer kunnen contact opnemen met de galerie. Bij Karass zijn diverse programma's van de cineast op video te koop.

Het adres van Galerie Karass is Kleine Houtweg 5 te **Haarlem**. Telefoon 023-341975.



Onze nieuwe zomergids is uit!

Over heel Tsjechië en Slowakije bemiddelen wij voor u:

- * prachtige bungalows en landhuizen aan water en bos
- * appartementen in Praag
- * bungalows omgeving Praag

Voor informatie en gids:

JUBO REIZEN

Delfgauwseweg 303

2628 ES Delft

tel. 015-618 313

Beeldentuin

In de tuin van het Huygensmuseum Hofwijck te Voorburg is gedurende de zomerperiode een expositie ingericht met beelden van een vijftal Tsjechische kunstenaars.

Er is werk te zien van de Praagse beeldhouwers Jaroslav Róna, Zdeněk Lhotský, Stefan Milkov, Michal Gabriel en Nikos Armutidis.

Eerder exposeerden deze kunstenaars als collectief in Boedapest en Wenen.

De beeldentuin is vrij toegankelijk en 's avonds verlicht.

Periode: 25 juni tot en met 2 oktober 1994.

Organisatie: Gemeente Voorburg (manifestatie CreaCultura) in samenwerking met het Tsjechisch Centrum Nederland, de Tsjechische Ambassade en Vereniging Hofwijck.

Een bezoek aan de expositie kan gecombineerd worden met een bezoek aan het museum. Hofwijck (daterend van 1641) is het voormalige buitenhuis van de dichter/staatsman Constantijn Huygens. Na zijn dood in 1687 woonde ook zijn zoon Christiaan (uitvinder slingeruurwerk) er.

Heden ten dage is Hofwijck ingericht als museum en bevat boeken, prenten, tekeningen, schilderijen e.d. met betrekking tot de familie Huygens. Ook is er een klokkenkabinet.

Het museum is geopend wo/do/za/zo van 14.00 tot 17.00 uur.

De beeldentuin is permanent geopend.

Adres beeldentuin en museum: Westeinde 2 te Voorburg (op een steenworp afstand van het station).

Marijke van den Wijngaard.

==*==

DIVERSEN

Nederlandse cultuur op de Tsjechische Radio

Ruim drie weken lang wijdt de Tsjechische Radio-omroep (station Vltava) speciale aandacht aan de Nederlandse cultuur.

Vanaf 10 juni tot en met 3 juli zal iedere dag op diverse tijdstippen een programma te beluisteren zijn waarin zowel de klassieke als de moderne cultuur aan bod komt.

Muziek en literatuur zijn belangrijke onderdelen van de programmering.

Er wordt ook een aantal portretten van in Nederland wonende Tsjechen uitgezonden.

Een prijzenswaardig initiatief van de Tsjechische Omroep.

Laten wij onze Tsjechische vrienden nog eens extra op deze uitzendingen attenderen.

Marijke van den Wijngaard.

~~*

Richer Systems

*Adviesbureau voor Informatica en Automatisering
Bemiddeling van Contacten met de Tsjechische Republiek
Tolk- en Vertaaldiensten*

Ervaring met handelsbemiddeling, selectie van geschikte partners en oprichten van joint-ventures op het gebied van confectie, textiel, informatica (hardware en software) enz.

Met behulp van een netwerk van meer dan 100 vertalers kan Richer Systems vertalingen verzorgen uit het Tsjechisch in het Nederlands, Engels, Duits enz. en andersom.

Voor verdere informatie contact opnemen met:

Richer Systems
t.a.v. dr. J. Chudáček
Populierendreef 218
2272 GZ Voorburg

Telefoon: 070 - 387 33 46
Fax: 070 - 386 50 13

Van de boekenplank.

Een passie voor Praag

Lezers van de Volkskrant kennen de stukjes over Tsjechië van Oost-Europa correspondent Cees Zoon.

Frequent verschijnen zijn met verve geschreven actuele reportages en bespiegelingen in dit dagblad.

Voor wie meer van deze journalist wil lezen is er goed nieuws. Recent verscheen van zijn hand 'Een passie voor Praag'.

Cees Zoon (1950) woont sinds 1990 als Nederlands verslaggever in Praag en is vanaf zijn eerste kennismaking met de stad gepassioneerd geraakt. Zowel het oude historische Praag als het veranderende Praag na de politieke omwenteling van 1989 fascineren hem in hoge mate.

'Een passie voor Praag' bevat zo'n twintig korte beschouwingen waarvan enkele eerder in de Volkskrant gepubliceerd werden. Een rode draad in het boek vormt het signaleren van de veranderingen die zich in een snel tempo in de stad en het leven van de Tsjechen voltrekken.

In die visie van de auteur werd het Praag van eind jaren zestig door de politiek gebeurtenissen in 1968 ingevroren en is na 1989 het ontdooiingsproces begonnen. Een proces dat gepaard gaat met een exorbitante groei van het toerisme naar Praag met alle gevolgen vandien voor de stad en de inwoners.

De restauratie van monumenten, de terugkeer van de monniken van het Benedictijnerklooster Brevnov, Praag als (artistiek) bolwerk voor jonge Amerikanen (Yuppies), het verworden van de staatsboekhandels tot bistro of electronica-winkel, de toename van de pulplectuur, het zijn enige voorbeelden van de vele veranderingen die Zoon beschrijft.

Bijzonder aandacht schenkt hij aan de (veranderingen in de) Praagse kroegen, koffiehuisen, het literaire leven en de samizdatliteratuur.

Schrijvers als Kafka en Hrabal worden speciaal belicht.

Het verhaal over Franz Kafka symboliseert op treffende wijze de verandering: voor 1989 was er moed voor nodig om een bezoek te brengen aan het graf van de doodgezwegen auteur op de Joodse begraafplaats Strasnice mooie passage over een dame op leeftijd die haar held Kafka eer komt bewijzen op het kerkhof); na 1989 fungeert een Kafka-shirt als een touristsouvenir. Veranderingen alom, of toch niet!



VYKŘÍTE SE KLIDNĚ DOMŮ, PANE MAREČEK. EKOLOGICKOU SITUACI ŘEŠÍME.

"Gaat u maar rustig naar huis, meneer Mareček. Het ecologisch probleem lossen wij wel op".

Zoon legt ook de vinger op dié zaken die nog nauwelijks of niet veranderd zijn in het postcommunistische Tsjechië. Zaken die door hem ongemakken worden genoemd zoals bijvoorbeeld de slechtwerkende telefoon, de ongewijzigde bureaucratie, het gedrag van de bevolking, het weinig efficiënt functioneren van de banken, het slechte drinkwater en de enorme milieuverontreiniging.

In 'Een passie voor Praag' doet Cees Zoon op boeiende wijze verslag van zijn ervaringen gedurende zijn verblijf in de hoofdstad. Met zijn heldere kritische observaties van de dagelijkse Tsjechische wereld om hem heen slaagt hij erin een tijdsbeeld te schetsen waarin het verleden en het heden van Praag hand in hand gaan. Een verslag van een bevlogen vreemdeling in Praag.

Een passie voor Praag' is verschenen bij uitgeverij SUA te Amsterdam. 1994. 118 bladzijden (Passie-reeks). De prijs bedraagt f 24.50.

Novelle Jan Stavinocha

Jan Stavinocha (1945), de sinds 1969 in Nederland wonende Tsjechische schrijver, heeft een nieuwe novelle aan zijn oeuvre toegevoegd.

'Langs de eeuwigheid' gaat over een dode die het leven op aarde verkiest boven dat in de hemel en een ander bereid vindt zijn plaats in te nemen. Stavinocha schetst het onvermogen van mensen om genoeg te nemen met wat is.

De novelle is uitgegeven door Van Oorschot in Amsterdam in 1994 en telt 94 pagina's. Prijs f 24.90.

Het verschijnen van 'Langs de eeuwigheid' is een goede reden nog eens dié werken van Stavinocha te noemen die nauw verbonden zijn met Tsjechië. Veelal zijn deze titels niet meer verkrijgbaar in de boekhandel, doch wel in iedere bibliotheek aanwezig.

- 'Praagse dixieland' (Uitg. Querido, 1982): verhalen waarin de auteur het leven in zijn vroegere woonplaats Praag centraal stelt;
- 'In goede handen' (Uitg. Querido, 1984): een roman waarin de boletus edulis oftewel het eekhoorntjesbrood een grote rol speelt;
- 'Adams uniform' (Uitg. Van Oorschot, 1986): verhalen waarin een aantal personen er naar verlangt zichzelf te kunnen zijn en niet gedwarsboemd te worden door de censuur, de partij en de samenleving.

Marijke van den Wijngaard

Mr. drs. A. L. F. van den Boogert
poradce v otázkách zdravotnictví
adviseur gezondheidszorg

Gevraagd:

OFFICE-MANAGER / LIAISON-OFFICER

te Praag en Amsterdam

voor internationaal opererend adviesbureau op het gebied van de **gezondheidszorg**

Werkzaamheden:

- het managen van de kantoren te Praag en Amsterdam;
- het oplossen van problemen die zich op de kantoren te Praag en Amsterdam voordoen;
- het afstemmen van de activiteiten te Praag en Amsterdam;
- het onderhouden van contacten met cliënten;
- het beveiligen van personeel en kantoren.

Vereisten:

- representatief, praktisch en zelfstandig optreden;
- kennis van Nederlands, Engels, Tjechisch en Slowaaks (andere talen strekken tot aanbeveling);
- bekend met het werken met computers, fax, telefoon en beveiligingsapparatuur;
- vaardigheden op gebied van organisatie, management en secretariaat.

Schriftelijke sollicitaties onder vermelding van onder meer opleiding, werkervaring en kwalificaties te richten aan A.L.F. van den Boogert, Binnenkadijk 250, 1018 ZJ Amsterdam.